

'Ens estan prenent el pèl amb el preu de l'energia'

ALBERT
PUNSOLA

(/AUTOR/ALBERT-

PUNSOLA-44)

Periodista

Periodista

01/12/2016 - 12:00

Alba del Campo (Madrid, 1980) és periodista i assessora en processos de transició energètica. S'ha significat en l'àmbit de la comunicació a través dels documentals *Oligopoly 2. El imperio eléctrico contra todos* (https://www.youtube.com/watch?v=E8_vSep6c_8) (Premi Eurosolar 2013) i *OligopolyOFF Empieza la revolución energética ciudadana*. (<https://www.youtube.com/watch?v=FiT9DL2SeYw>)

Del Campo ha vingut a Catalunya per assistir al 2on Congrés **Rubí Brilla** (<http://www.rubiempresa.net/web/guest/eficiencia-energetica/cluster-rubi-brilla>) on ha participat en una taula rodona sobre pobresa energètica. En aquesta entrevista denuncia les distorsions que provoca el model energètic vigent a Espanya -i en particular l'elèctric- basat en un oligopoli que impedeix la participació ciutadana en aquest àmbit.

Com va néixer el seu interès per l'àmbit energètic?

Hi vaig arribar a través de la tecnologia i concretament a través de la reflexió sobre quines tecnologies afavorim i quines deixem de banda. Aquesta reflexió la vaig iniciar treballant de voluntària amb un grup de recerca de la Universitat Politècnica de Madrid que se centrava en analitzar com les tecnologies s'adaptaven a un context social, en concret en el cas del desenvolupament rural. Pel que fa a la visió política de l'energia, la vaig adquirir a través d'una associació anomenada **Ecolutiona** (<http://ecolutiona.blogspot.com.es/>) que es dedica a col·laborar amb organitzacions per divulgar les tecnologies apropiades i la participació ciutadana en l'evolució tecnològica sobretot en els països del Sud.

(Vostè ha estudiat a fons el tema del model elèctric espanyol i l'ha mostrat a través de dos documentals que han tingut força repercussió. De forma resumida: què fan les empreses d'aquest sector actualment?)

Les companyies elèctriques espanyoles tenen l'obligació de donar un servei i el podrien prestar d'una manera molt més sostenible, però no ho fan. La seva forma de treballar es basa en aconseguir el màxim benefici a partir de les inversions que han fet fins el moment. Curiosament, aquestes inversions no les convertiran en rendibles d'aquí 5 ó 10 anys, però com han de situar-se en una escalada de creixement continu en l'IBEX 35, cada any es veuen obligades a guanyar més diners. Es troben lligades de peus i mans en funció del model que elles mateixes han triat. És un model de maximització de beneficis però, és clar, el benefici d'avui els impedeix d'adaptar-se a un mercat energètic que està canviant i que canviarà encara més.

Està dient que no prenen decisions estratègiques a més llarg termini?

Sí, perquè encara que facin una mala elecció a dia d'avui, el control que tenen sobre els mecanismes d'influència els permet pensar: "bé de moment seguim igual i ja ens reajustarem quan les coses siguin diferents". Això implica dificultar qualsevol altra opció d'empresa energètica a Espanya. Es tracta de mantenir una regulació que faci fora als nous competidors i a més anul·la la possibilitat que l'energia estigui gestionada socialment.

Pot especificar la qüestió del control sobre els mecanismes d'influència?

Els tentacles de les empreses energètiques arriben als grans partits polítics, amb les conegudes portes giratòries que van i que vénen, i als mitjans de comunicació, i als més importants bufets d'advocats del

país. Tot plegat fa molt difícil trencar el seu poder. Aquesta és la seva estratègia, però hi ha una *contraestratègia* que és el que estem treballant des de [la Plataforma per un Nou Model Energètic](#)

(<http://www.nuevomodeloenergetico.org/pgs2/>) que es basa l'elaboració de propostes sensates per als qui decideixen sobre l'energia.

Tots els partits de l'oposició -tret de PNB i Convergència- han acceptat a derogar la reforma del sector elèctric i al desembre del 2013 es van comprometre a derogar la reforma del sector elèctric. Estem fent pressió als partits polítics perquè comprenguin els problemes i les solucions que es plantegen en el mercat elèctric. En el costat de les solucions podem afirmar que existeix un model que beneficia els interessos de la ciutadania i que, a més, coincideix amb la protecció del medi ambient. L'única manera de crear una societat sostenible passa per la realització d'una transició energètica i un canvi de model productiu i de consum.

Ha parlat del Parlament però a nivell local també es pot fer molta feina. De fet vostè col·labora amb un municipi important. Ens pot explicar aquesta experiència?

Així és, col·laboro amb Podemos a la ciutat de Cadis. El primer que s'ha volgut tirar endavant en aquell municipi és una anàlisi del que s'havia fet fins ara en matèria d'energia. En principi, Cadis havia signat el Pacte d'Alcaldes i tenia un pla d'energia sostenible, però hem detectat que hi havia mancances importants, com una falta de control del consum energètic en els mateixos edificis municipals.

Per tant una primera mesura ha de ser començar a fer aquest control dels edificis, un per un, i crear una base de dades. Després actuarem en els edificis que presenten més consum per aconseguir estalvis. També s'ha portat al ple municipal la creació d'una bonificació social alternativa a la que fan les empreses de l'oligopoli. Com tenim una empresa energètica que està participada en un 55% per l'ajuntament, això permet impulsar aquesta bonificació. Naturalment l'hauré de negociar amb els altres participants, entre els quals està Endesa. En qualsevol cas la creació de la bonificació ja ha estat aprovada i ara s'impulsarà una taula -on hi són presents diferents agents socials implicats, com serveis socials o Caritas- per concretar-ne el contingut i tirar-la endavant. L'objectiu prioritari és que no hi hagi un sol tall de llum i que totes les famílies que necessiten ajuda també rebin formació en estalvi i eficiència energètica perquè puguin reduir la seva despesa. Cal recordar que a la província de Cadis hi ha un atur del 40%.

Des del seu punt de vista de periodista, com jutjaria el paper que fan els mitjans en la divulgació d'una cultura energètica?

Ningú dubta que els mitjans de comunicació tenen un paper clau a l'hora de crear la realitat. Què succeeix al nostre país? Tenim un problema enorme amb el model energètic per diverses raons: el canvi climàtic, la contaminació, el no respecte dels drets humans. Tenim un model basat en combustibles fòssils i intensiu en l'ús d'energia que, a més, es fonamenta en l'espoliació de la riquesa d'un gran nombre de països i en el suport a dictadures per mantenir l'*status quo*. I aquest escenari, els mitjans de comunicació espanyols ni l'analitzen ni el discuteixen. Es pot afirmar que avui a Espanya la informació energètica és superficial, sensacionalista, economicista, i es concentra en mans d'uns "experts" que treballen per les empreses que tenen interessos molt evidents en el sector. No hi ha ningú que representi la ciutadania, no hi ha ningú que posi els interessos de la gent a la taula i digui que la política energètica ha de servir a una sèrie de necessitats.

Quines serien al seu parer les prioritats en el camp energètic?

Hem d'actuar amb prioritat davant el canvi climàtic desinvertint en energies fòssils i elaborant un calendari de tancament de centrals tèrmiques i de les nuclears. Si això ens ho prenem seriosament, no podem ajornar-ho més temps. I tornant als mitjans, cal subratllar un cop més que no estan col·laborant per impulsar aquestes estratègies i això fa que la ciutadania no tingui la percepció de l'existència d'un problema. Per altra banda, hi ha una opacitat volguda perquè les persones no comprenguin res sobre l'energia, començant per la manca de llegibilitat de les pròpies factures elèctriques. És una forma de poder manipular les normes fent que molt poques persones les puguin entendre. Així és manté el poder de l'energia en unes poques mans gràcies l'analfabetisme energètic.

Veu alguns canvis significatius que permetin pensar que aquest paradigma no durarà per sempre?

Fa quatre anys només hi havia els moviments ecologistes i els interessos empresarials. Ara la nova circumstància -per altra banda meravellosa- és que s'estan articulant moviments de reclamació ciutadana d'un model energètic més sensat per a les persones individuals, però també pels petits i mitjans empresaris. Aquesta és l'autèntica novetat: que la ciutadania irromp en espais que fins ara eren restringits a experts. Fins ara només ens hem dedicat a pagar factures, el nostre paper en el futur ha de ser més actiu.

Suposo que el debat sobre la pobresa energètica també ha ajudat.

Sí, el fet que cada cop més famílies no tinguin la capacitat de gaudir d'un aspecte tan bàsic dins el sistema provoca que el propi sistema comenci a trontollar i es posi cada vegada més en qüestió. Si resulta que una part significativa de la població no té accés a aquest servei bàsic com és la calefacció, això vol dir que algú està fent les coses molt malament i aquí podem esmentar les empreses però també les administracions.

Què han fet malament governs i administracions?

Hem normalitzat tot tipus d'aberracions en matèria d'energia i una d'elles ha estat la diplomàcia empresarial. ¿Què fan els nostres ministres i el cap de l'Estat viatjant a països llunyans promocionant empreses espanyoles i buscant mercats i acords per promoure un tipus de model empresarial multinacional i centralitzat basat en les energies fòssils, en lloc de tirar endavant amb un model distribuït i basat en les renovables?

Per contrast, només cal veure que a països com Dinamarca, l'energia està en mans de la ciutadania, amb centenars de cooperatives, i es prioritzen les solucions renovables. O el cas d'Alemanya, on l'oposició popular a les nuclears es va transformar, a través del diàleg social, en un procés de transició energètica. En aquests països, que ens haurien de servir de referent, empreses, administracions i ciutadania han estat capaços d'avançar junts per trobar el que era el millor per a tots. Aquí hem seguit amb el model centralitzat i opac heretat de la dictadura.

Per cert l'any 2015 es pot dir *grosso modo* que la duració de la democràcia pràcticament ha igualat la de la dictadura. No s'ha perdut molt de temps en els darrers 40 anys?

Efectivament en aquestes quatre dècades no hi ha hagut una reivindicació social que qüestionés el nostre model centralitzat i l'oligopoli i aquesta és la realitat. Tot aquest temps ha prevalgut aquest discurs de que l'energia no és cosa de la gent sino dels experts. S'ha fet un desenvolupament de renovables per part de les empreses sense cap diàleg o procés participatiu, desenvolupament que en un moment determinat s'ha interromput i aleshores s'ha vist que no hi havia una base social que defensés els interessos de la gent. En concret i per posar un exemple conegut, els interessos de les persones que havien invertit els seus estalvis en algunes instal·lacions. Ha fet falta que passessin aquestes coses per adonar-nos, massa tard, que no tenim democràcia energètica.

Un factor clau en el preu que paguem per l'electricitat -segons sentim sovint- és el dèficit tarifari. Quina és la seva opinió sobre aquest dèficit?

El dèficit tarifari són 30.000 milions d'euros que surten d'una decisió política que consisteix -segons el discurs de l'oligopoli- en no posar a la factura tots els costos del sistema elèctric i aquí ho deixen. Però quins són aquests costos? Doncs els que les elèctriques diuen, però ningú els ha auditat! Per tant no són costos reals, es tracta -repeteix- del que elles diuen. El grup Izquierda Plural va plantejar en el Congrés dels Diputats que aquests costos s'auditessin, gràcies a Laia Ortiz d'Iniciativa per Catalunya, però PP i PSOE van votar que no.

Curiosament, ara que estem en campanya electoral, començo a sentir que potser el PSOE canviarà d'opinió... Un altre factor important per sospitar com a mínim d'aquest dèficit és que les empreses elèctriques cada vegada guanyen més diners. O sigui que tenim uns preus de l'electricitat que són dels més cars de tota la Unió Europea, a la vegada les empreses guanyen molts diners, i resulta que els devem 30.000 milions! Aquí hi ha alguna cosa que no quadra. Ens estan prenent el pèl! Però ara

comença a haver-hi una massa social que qüestiona el dèficit tarifari i per tant ja veurem què passarà. D'altra banda el model d'energies fòssils, basat sobretot en la importació d'hidrocarburs, li costa al país més de 40.000 milions d'euros anuals i se n'acaben beneficiant un petit grup d'empreses, no la societat espanyola.

Com valora la presa de consciència social que s'està començant a desvetllar?

És important que aquests moviments es produeixin en un tema com l'energètic, que afecta tot el que fem com a societat i que, ben portat, pot evitar que anem cap al col·lapse ambiental. Penso que qüestionant el model energètic es qüestiona també el model econòmic.

Etiquetes: [Espanya](#) (/etiquetes/espanya)

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/entrevista/ens-estan-prenent-el-pel-amb-el-preu-de-lenergia-1>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/entrevista/ens-estan-prenent-el-pel-amb-el-preu-de-lenergia-1>)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors](#) (/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

Diputació
Barcelona

(<http://www.diba.cat>)

[Arxiu](#) (/arxiu)

[Continguts per categoria](#) (/tagclouds/chunk/3)

[Continguts per etiqueta](#) (/tagclouds/chunk/1)

[Continguts per municipi](#) (/tagclouds/chunk/2)

[Avís legal](#) (<http://www.diba.cat/avislegal>)

[Contacte](#) (/formulari/contacte)

[RSS](#) (<https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=>)

(<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>)

(<http://www.twitter.com/xarxasost>)

(<http://youtube.com/xarxasost>)

([rss.xml](#))
